

Міжнародний гуманітарний університет
Фаховий коледж
Циклова комісія зі спеціальності Правоохоронна діяльність

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 10. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ**

Галузь знань	<u>К Безпека та оборона</u>
Спеціальність	<u>К9 Правоохоронна діяльність</u>
Назва освітньо-професійна програма	<u>Правоохоронна діяльність</u>
Освітньо-професійний рівень	<u>фаховий молодший бакалавр</u>

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail:
к.ю.н., доцент Згама Антоніна Олександрівна	066-380-08-57	zghama@ukr.net

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Конституційне право України є провідною галуззю права національної системи права, норми якої покликані охороняти права і свободи людини і громадянина. Норми конституційного права визначають баланс співвідношення влади та свободи і, у зв'язку з цим, регулюють найбільш принципово важливі, суспільні відносини, які пов'язані з організацією основ конституційного ладу, взаємовідносинами між особою та державою, порядком формування і функціонування системи органів державної влади і місцевого самоврядування. Водночас конституційне право є однією з галузевих теоретико-правових наук. Як галузева юридична наука конституційне право вивчає норми і конституційно-правові інститути, суспільні відносини, врегульовані ними, практику реалізації норм і інститутів конституційного права, аналізує закономірності їхнього розвитку тощо. З цією метою наука покликана визначати закономірності розвитку конституційного права, формулювати практичні поради з метою вдосконалення його системності та практики. Названа дисципліна передбачає опанування методології дослідження сутності і змісту конституційно-правових явищ в цілому і, зокрема, основ теорії конституції, конституційно-правового положення людини і громадянина,

конституційно-правового регулювання територіальної організації держави, конституційно-правової основи організації і здійснення державної влади та організації і діяльності органів місцевого самоврядування.

Метою навчальної дисципліни «Конституційне право України» є оволодіння знаннями та практичними навичками стосовно сутності та соціального призначення державних і правових явищ у державі; формування уявлень про функціонування та розвиток держави та державних процесів; надання знань про основні поняття, категорії, інститути конституційного права України; аналізувати зміст Конституції України та інших нормативно-правових актів; вміло користуватися джерелами конституційного права; узагальнення досвіду роботи державних органів та органів місцевого самоврядування; оволодіння навичками із консультивання громадян з питань захисту та реалізації їх прав та свобод.

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньо-професійної програми (ОПП) як Історія держави і права, Теорія держави і права; оволодіння навичками опрацювання наукових та нормативно-правових джерел конституційного права, а також національного галузевого законодавства; вміння аналізувати конституційно-правові норми на предмет їх відповідності міжнародно-правовим стандартам.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Конституційне право України» формуються наступні компетентності із передбачених освітньо-професійною програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі у галузі правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів права та цивільної безпеки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності, дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

СК5. Здатність до застосування нормативно-правових актів щодо охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави.

Навчальна дисципліна «Конституційне право України» забезпечує досягнення програмних результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою:

РН1. Усвідомлювати функції держави, форми реалізації цих функцій, правові основи правоохоронної діяльності.

РН2. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

РН3. Використовувати основні методи та засоби забезпечення правопорядку в державі, дотримуватись прав і свобод людини.

РН4. Вести культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності.

РН8. Розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності.

РН11. Знати основи галузей права у сфері професійної діяльності.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. визначати поняття, предмет, метод конституційного права та його місце в системі права України; сутність конституціоналізму;
2. пояснювати конституційну регламентацію прав, свобод та обов'язків людини і громадянина; загальні положення конституційного ладу України; організації та функціонування законодавчої, виконавчої та судової влади в Україні, органів місцевого самоврядування;
3. розуміти основи правового регулювання реалізації окремих форм безпосередньої демократії; зміст правового статусу органів державної влади, Президента України;

Вміння:

4. виділяти особливості застосування конституційно-правової відповідальності;
5. пояснювати узагальнення вищих судових інстанцій з питань застосування законодавства щодо правового регулювання конституційних відносин, а також правові позиції Конституційного Суду України та Верховного Суду з окремих справ щодо застосування норм конституційного законодавства.
6. вільно користуватися нормативним матеріалом з теми курсу та застосовувати його у конкретних ситуаціях;
7. правильно тлумачити юридичні факти конституційного права та застосовувати на практиці отримані знання;
8. розв'язувати теоретичні та практичні завдання з конституційного права;
9. застосовувати зразки конституційних документів у практичній діяльності для вирішення правових питань;

Навички:

10. аналізувати та застосовувати норми конституційного права;
11. аналізувати конкретні випадки з практики застосування конституційного законодавства і змодельованих ситуацій.
12. використовувати знання з конституційного права як підґрунтя для набуття досвіду в сфері державотворення, організації діяльності органів державної влади та управління.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	30/ 6	30 / 6	60 / 108	1 (на основі ПЗСО) 2 (на основі БЗСО)	1 (на основі ПЗСО) 3 (на основі БЗСО)	обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Модуль 1. Загальна частина								
Змістовний модуль 1. Засади конституційного ладу України								
Тема 1. Конституційне право – провідна галузь права України.	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 2. Джерела конституційного права.	8	2	2	4	8	2	-	6
Тема 3. Конституція як Основний закон суспільства та держави	8	2	2	4	8	-	2	6
Тема 4. Основи конституційного ладу України	14	4	4	6	14	-	-	14
Змістовний модуль 2. Основи конституційно-правового статусу особи в Україні								
Тема 5. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні	10	2	2	6	10	2	-	8
Тема 6. Громадянські (правові) стани особистості в Україні	8	2	2	4	8	-	2	6
Тема 7. Конституційні форми народовладдя	8	2	2	4	8	-	-	8
Змістовний модуль 3. Конституційна система державної влади								
Тема 8. Верховна Рада України - єдиний орган законодавчої влади в Україні	8	2	2	4	8	2	-	6
Тема 9. Конституційний статус Президента України	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 10. Органи виконавчої влади України	8	2	2	4	8	-	2	6
Тема 11. Конституційні засади правосуддя	8	2	2	4	8	-	-	8
Змістовний модуль 4. Конституційні засади контролю та місцевого самоврядування								
Тема 12. Конституційний Суд України	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 13. Територіальний устрій України	8	2	2	4	8	-	-	8

Тема 14. Місцеве самоврядування в Україні	8	2	2	4	8	-	-	8
Усього годин	120	30	30	60	120	6	6	108
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ІСПИТ								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Конституційне право України» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<p>Тема 1. Конституційне право – провідна галузь права України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Співвідношення конституційного та державного права: зарубіжний та вітчизняний досвід. 2. Поєднання імперативного та диспозитивного методу правового регулювання у конституційному праві. 3. Пряма та безпосередня дія конституційних норм. 4. Характерні галузеві риси конституційно-правових відносин. 5. Основні напрями динаміки конституційно-правових відносин. 6. Відмінність субординації від реординації. 7. Причини різноманітності суб'єктів конституційно-правових відносин. <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Історія розвитку конституційного права в Україні. - Конституційний процес та проекти конституційної реформи в Україні. - Проблеми кодифікації конституційного законодавства. 	4	8

	<ul style="list-style-type: none"> - Системотворча роль конституційного права України. - Проблема відповідальності без вини у конституційному праві. 		
2	<p>Тема 2. Джерела конституційного права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Юридична природа Конституції Автономної Республіки Крим. 2. Укази Президента України та підзаконні акти Верховної Ради України в системі конституційного законодавства: проблеми співвідношення та пріоритету застосування. <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Національні та міжнародні стандарти сучасного державотворення: тенденції та перспективи розвитку. - Акти Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини: співвідношення та місце в системі джерел конституційного права. - Конституційний закон як джерело конституційного права: теорія і практика України та зарубіжних країн. 	4	6
3	<p>Тема 3. Конституція як Основний закон суспільства та держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принцип прямої дії норм Конституції: Поняття та проблеми його практичного застосування. 2. Форми реалізації норм Конституції. 3. Основні підходи до визначення сутності Конституції. <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Історія розвитку Конституції України. - Перспективи розвитку Конституції України. - Краудсорсінг як метод прийняття конституції (на прикладі Ісландії) - Роль Конституційного Суду України в функціонуванні механізму правової охорони Конституції. 	4	6
4	<p>Тема 4. Основи конституційного ладу України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні характеристики (особливості) та мета сучасного українського конституціоналізму. 2. Конституціоналізм та конституційні цінності. 3. Людина у системі цінностей сучасного конституціоналізму. 4. Принцип верховенства права та проблеми його втілення у конституційно-правові реалії. 5. Конституція та конституціоналізм: співвідношення. 6. Легальність та легітимність публічної влади. 7. Верховенство права та верховенство Конституції України. 8. Співвідношення громадянського суспільства та правової демократичної держави. <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Втілення принципу верховенства права в Україні. - Державні символи України. - Громадянське суспільство в Україні як передумова сучасного українського конституціоналізму. - Пошук балансу у співвідношенні громадянського суспільства та держави. - Проблемні питання співвідношення понять "конституційний лад" та "конституційний устрій"». - Конституційний лад в недемократичних державах. 	6	14

	<ul style="list-style-type: none"> - Право і мораль як соціальні регулятори громадянського суспільства в Україні. - Середній клас як необхідна умова розвитку громадянського суспільства в Україні. - Громадський контроль як дієвий механізм впливу на інститути публічної влади. - Роль та функції політичних партій у формуванні правової демократичної держави. 		
5	<p>Тема 5. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Права та свободи людини: поняття та співвідношення категорій. 2. Сутність та юридичний зміст поняття «законний інтерес». 3. Співвідношення міжнародно-правових стандартів прав людини та конституційного законодавства України про права людини. 4. Система гарантій прав та свобод людини та громадянина. 5. Система засобів захисту прав та свобод людини та громадянина. <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розвиток концепції прав людини під впливом глобалізаційних та інтеграційних процесів. - Механізм реалізації і гарантії прав та свобод людини і громадянина. - Забезпечення міжнародних стандартів прав і свобод людини в Україні. - Право людини на життя і повагу до її гідності. - Конституційний статус національних меншин в Україні. - Конституція України та міжнародні стандарти в сфері прав і свобод людини. - Гарантії правового захисту прав і свобод людини і громадянина. - Економічні, екологічні, культурні та інші права і свободи та конституційні гарантії їх реалізації. 	6	8
6	<p>Тема 6. Громадянські (правові) стани особистості в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини виникнення апатризму. 2. Переваги та недоліки полігромадянства. 3. Відповідальність за полігромадянство: досвід України та зарубіжних країн. 4. Особливості статусу закордонних українців. <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Співвідношення прав і обов'язків іноземців та громадян України. - Конституційно-правовий статус іммігрантів. - Особливості правового статусу українців, які проживають за кордоном. - Захист прав громадян Українською державою в умовах воєнного стану. 	4	6
7	<p>Тема 7. Конституційні форми народовладдя</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Демократія участі, партиципативна демократія, безпосередня демократія, представницька демократія: співвідношення понять. 2. Реалізація конституційного права на місцевий референдум. 3. Доцільність і форми участі політичних партій у місцевих виборах в Україні. 4. Генеза систем виборів депутатів обласних, районних і міських рад: конституційність і ефективність. 5. Проблеми конституційно-правової відповідальності за порушення законодавства про вибори. 6. Голосування та встановлення результатів виборів: проблеми правового регулювання. <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Референдум як протипага рішенням державних органів. 	4	8

	<ul style="list-style-type: none"> - Виборчі права громадян в Україні та механізми їх реалізації. - Права громадян на народне волевиявлення: історичні та теоретико-правові аспекти виборів. - Проблема становлення єдиної системи міжнародних виборчих стандартів. - Конституційний краудсорсинг: закордонний досвід і перспективи запровадження в Україні. - Електронне голосування та електронний підрахунок голосів: закордонний досвід і перспективи запровадження в Україні. 		
8	<p>Тема 8. Верховна Рада України - єдиний орган законодавчої влади в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавча влада в системі поділу влади. 2. Порядок обрання парламенту України. 3. Функції та основні форми роботи Верховної Ради України. 4. Гарантії діяльності народних депутатів України. 5. Особливості конституційно-правового статусу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Теоретичні та практичні питання депутатської етики в Україні. - Конституційні основи порядку формування та припинення діяльності Верховної Ради України. - Конституційно-правовий статус депутатських фракцій та їх коаліцій. - Переваги і недоліки двопалатного парламенту. - Парламентські дебати в Україні: проблеми правового регулювання. - Участь парламенту у формуванні уряду: проблеми і перспективи конституційної реформи України. - Рахункова палата як орган парламентського контролю. - Парламентський контроль в умовах державно-правової модернізації в Україні. - Вдосконалення форм і методів діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини 	4	6
9	<p>Тема 9. Конституційний статус Президента України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи становлення інституту президентства в Україні. 2. Взаємодія Президента із законодавчою, виконавчою та судовою владою. 3. Повноваження Президента України у сфері національної безпеки і оборони України. 4. Підстави усунення Президента з посади в порядку імпічменту <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правові акти Президента України: юридична природа, статус, функції. - Особливості дії указів Президента України в часі, просторі та за колом осіб. - Конституційно-правовий та історичний аспект припинення повноважень глави держави. - Процедура імпічменту Президента України: теорія та практика. 	4	8
10	<p>Тема 10. Органи виконавчої влади України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми конституційної взаємодії урядових структур з інститутами громадянського суспільства. 2. Основні форми взаємодії Президента України та Кабінет Міністрів України. 3. Основні форми взаємодії Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України. 	4	6

	<p>4. Міністерство та комітет Верховної Ради: удосконалення взаємодії.</p> <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Конституційно-правовий статус міністерств України: основні теоретичні питання. - Особливості урядового контролю за нормотворчою діяльністю Президента України. - Роль місцевих державних адміністрацій та місцевих рад в системі органів виконавчої влади в Україні. - Конституційно-правове забезпечення євроінтеграційних процесів у діяльності органів виконавчої влади України. - Інститут контрасигнації: досвід зарубіжних країн та проблеми реалізації в Україні. - Коаліційний уряд: досвід зарубіжних країн та вітчизняна практика. - Парламентська відповідальність уряду: світовий досвід та проблеми вітчизняної моделі. 		
11	<p>Тема 11. Конституційні засади правосуддя</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статус і повноваження Державної судової адміністрації України 2. Конституційно-правовий статус Генерального прокурора України 3. Медіація як альтернатива судовій владі 4. Адвокатська монополія на представництво інтересів громадян, юридичних осіб та держави у суді: переваги та недоліки <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здійснення правосуддя судом присяжних: історія та сучасність - Виконавча та судова влада: співвідношення та взаємодія. - Судові органи в системі реалізації конституційного права людини та громадянина на соціальний захист в Україні. - Порівняльно-правовий аналіз окремих елементів конституційно-правового статусу судді. 	4	8
12	<p>Тема 12. Конституційний Суд України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доктрина політичного питання в юрисдикційній діяльності Конституційного Суду України. 2. Функціональна взаємодія Конституційного Суду України з судами системи судоустрою України. 3. Участь Конституційного Суду України в процесі змін до Конституції України. <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правова природа актів Конституційного Суду України. - Теорія та практика реалізації рішень Конституційного Суду України. - Інститут конституційної юстиції в зарубіжних країнах. - Вплив Конституційного Суду України на процес законотворчості в Україні. 	4	8
13	<p>Тема 13. Територіальний устрій України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституційні принципи територіального устрою України. 2. Ознаки унітарності України, закріплені у Конституції України. 3. Особливості конституційно-правового статусу тимчасово окупованих територій. 4. Поняття та склад державної території. <p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сучасний адміністративно-територіальний устрій України та перспективи його зміни. 	4	8
14	<p>Тема 14. Місцеве самоврядування в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правові засоби захисту компетенції органів місцевого самоврядування від неправомірного втручання державних органів. 2. Види відповідальності органів місцевого самоврядування. 3. Місцеве самоврядування в недемократичних державах. 	4	8

	<p>Реферат</p> <ul style="list-style-type: none"> - Державна влада і муніципальна влада: питання взаємодії. - Питання кодифікації законодавства про місцеве самоврядування. - Пріоритетні напрями розвитку місцевого самоврядування в Україні. - Процес формування місцевого самоврядування як сучасного конституційно-правового явища. - Сучасний конституційно-правовий статус місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. - Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні. - Статут територіальної громади як засіб реалізації конституційного права громадян на участь у місцевому самоврядуванні. - Місцевий уповноважений з прав територіальної громади в механізмі захисту прав людини. - Організаційно-господарські повноваження органів місцевого самоврядування: проблеми теорії та практики. 		
Всього		60	108

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання	
	Для іспиту	Для заліку
<p>поточний контроль, який здійснюється у ході: проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.</p>	50%	100%
<p>підсумковий контроль</p>	50%	
<p>Методи діагностики знань (контролю)</p>	<p>фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; іспит</p>	

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Питання до іспиту

1. Конституційне право - провідна галузь права України.
2. Поняття, предмет і методи конституційного права України.
3. Основні принципи та система конституційного права України.
4. Поняття і система інститутів конституційного права України.
5. Конституційно-правові норми, їх особливості. Види конституційно-правових норм.
6. Порядок реалізації конституційно-правових норм
7. Поняття і види конституційно-правових відносин.
8. Суб'єкти і об'єкти конституційно-правових відносин.
9. Підстави виникнення і припинення конституційно-правових відносин.
10. Конституційно-правова відповідальність: поняття, особливості, види.

11. Поняття і види джерел конституційного права.
12. Види джерел конституційного права України.
13. Конституційні засади співвідношення національного та міжнародного права.
14. Конституція України - основне джерело конституційного права України. Загальна характеристика і основні риси Конституції України.
15. Поняття, види і роль закону в системі джерел конституційного права України.
16. Порядок прийняття законів. Стадії законодавчого процесу
17. Значення і юридична сила конституційних і звичайних законів.
18. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела конституційного права України.
19. Поняття конституційного процесу.
20. Порядок внесення змін та доповнень до конституцій.
21. Суть конституціоналізму.
22. Суть фактичної і юридичної конституції.
23. Основні положення Конституції України. Перспективи розвитку Конституції України.
24. Поняття і принципи конституційного ладу України.
25. Поняття і властивості суверенітету України.
26. Конституційні основи державного ладу України. Механізм та функції держави
27. Верховенство права в Українській державі.
28. Конституційні основи розвитку громадянського суспільства в Україні
29. Поняття та види громадських об'єднань. Принципи організації та діяльності громадських об'єднань.
30. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні.
31. Державні символи України.
32. Поняття і сутність народовладдя. Пряма (безпосередня) та представницька демократія.
33. Поняття, види і конституційно-правова регламентація референдумів.
34. Виборче право і виборча система: поняття, принципи та класифікація
35. Правове регулювання і порядок формування представницьких органів і заміщення посадових осіб публічної влади в Україні.
36. Відповідальність за порушення виборчого законодавства в Україні.
37. Поняття, юридична природа, принципи конституційно-правового статусу особи.
38. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина.
39. Конституційні гарантії здійснення прав і свобод людини і громадянина.
40. Конституційні обмеження у реалізації конституційних прав та свобод людини в Україні.
41. Особливі юридичні стани згідно з Конституцією України, умови та порядок введення та припинення дії.
42. Особливості юридичного захисту прав внутрішньо переміщених осіб.
43. Конституційні обов'язки людини і громадянина.
44. Міжнародно-правові стандарти і конституційне законодавство України про правове становище людини і громадянина.
45. Поняття і види громадянських станів особистості.
46. Поняття і принципи громадянства України. Належність до громадянства України.
47. Набуття і припинення громадянства України.

48. Загальна характеристика конституційно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні.
49. Загальна характеристика конституційно-правового статусу біженців, осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні.
50. Правове положення закордонних українців, іммігрантів.
51. Поняття, ознаки і система органів Української держави.
52. Верховна Рада – єдиний орган законодавчої влади в Україні.
53. Порядок формування Верховної Ради України, її структура та склад.
54. Принципи діяльності Верховної Ради України.
55. Основні функції та повноваження Верховної Ради України: конституційне закріплення.
56. Порядок роботи Верховної Ради України, його нормативне регулювання.
57. Формування депутатських груп, фракцій, парламентської більшості, опозиції у Верховній Раді України.
58. Законодавчий процес та його стадії.
59. Закони та інші акти Верховної Ради України: постанови, декларації, заяви, звернення.
60. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради України.
61. Спеціальні органи парламентського контролю. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: порядок призначення, повноваження, акти реагування.
62. Конституційно-правовий статус Рахункової палати України.
63. Правова природа депутатського мандата. Права, обов'язки та правові гарантії діяльності народних депутатів України.
64. Підстави і порядок дострокового припинення депутатських повноважень.
65. Основи конституційно-правового статусу Президента України як глави держави. Інавгурація Президента України.
66. Функції та повноваження Президента України.
67. Акти Президента України та порядок їх вступу в силу. Контрасигнатура актів глави держави.
68. Роль глави держави у законодавчому процесі. Право вето Президента України.
69. Конституційні засади взаємовідносин Президента України з органами виконавчої влади.
70. Конституційні підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України.
71. Процедура проведення імпічменту щодо глави держави.
72. Рада національної безпеки та оборони України – координаційний орган при Президентові України.
73. Поняття, ознаки та функції виконавчої влади. Система органів виконавчої влади в Україні.
74. Конституційний склад Кабінету Міністрів України та порядок його формування.
75. Основні завдання, функції та повноваження Кабінету Міністрів України.
76. Організація діяльності та акти Кабінету Міністрів. Програма діяльності уряду, її політико-правове значення.
77. Роль Прем'єр-міністра України в організації роботи уряду.
78. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Кабінету Міністрів України.
79. Центральні органи виконавчої влади: система, порядок формування та правові засади діяльності.
80. Порядок утворення та завдання центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом.
81. Місцеві державні адміністрації та їхнє місце в системі органів виконавчої влади.
82. Порядок формування, структура та акти місцевих державних адміністрацій.
83. Підстави та порядок припинення повноважень голів місцевих державних адміністрацій.

84. Конституційні засади організації судової влади в Україні.
85. Принципи судоустрою, його система.
86. Порядок утворення і ліквідації суду.
87. Конституційні засади судочинства в Україні.
88. Конституційно-правовий статус суддів України.
89. Вища рада правосуддя України: порядок формування, склад, основні функції та повноваження.
90. Загальні засади та форми суддівського самоврядування.
91. Адвокатура України: поняття та конституційно-правовий статус.
92. Конституційно-правові засади організації та діяльності прокуратури України.
93. Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні.
94. Функції та повноваження Конституційного Суду України.
95. Порядок формування Конституційного Суду України і його склад.
96. Конституційно-правовий статус судді Конституційного Суду України.
97. Структура та організація діяльності Конституційного Суду України.
98. Суб'єкти звернення до Конституційного Суду України, стадії та строки конституційного провадження.
99. Форми звернення до Конституційного Суду України: конституційне подання, конституційне звернення, конституційна скарга.
100. Акти Конституційного Суду України, їхня правова природа і значення для політико-правової теорії та практики.
101. Поняття і значення основні принципи територіального устрою держави.
102. Види адміністративно-територіальних одиниць в Україні.
103. Правовий статус Автономної Республіки Крим.
104. Система органів влади в Автономній республіці Крим та їх повноваження.
105. Порядок зміни адміністративно-територіального поділу України.
106. Поняття і принципи місцевого самоврядування.
107. Система місцевого самоврядування. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування.
108. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Компетенція органів місцевого самоврядування.
109. Способи формування органів місцевого самоврядування. Конституювання органів місцевого самоврядування, формування кадрового складу.
110. Відносини та взаємодія органів місцевого самоврядування з органами державної влади.
111. Конституційно-правовий статус депутата місцевої ради і правові гарантії його діяльності.

**8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**
(поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

ІСПИТ

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами, перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль - екзамен			50
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю іспит (максимум 50 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 30 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переводу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 6;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переводу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2;

- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переводу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ІСПИТ (максимум 50 балів)

Рівень знань оцінюється:

- від 40 до 50 балів - студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки;
- 30 до 40 балів - студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;
- 20 - 30 балів - студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.
- 10 - 20 балів - володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- 0 - 10 балів - володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

9. КРИТЕРІЇ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для іспиту)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою
		екзамен
90-100 (10-12)	A	Відмінно
82-89 (8-9)	B	Добре
74-81(6-7)	C	
64-73 (5)	D	
60-63 (4)	E	Задовільно
35-59 (3)	Fx	незадовільно
1-34 (2)	F	

10. ДОТРИМАННЯ ВИМОГ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання та засвоєння навчальної дисципліни передбачає неухильне дотримання вимог академічної доброчесності, яка регулюється Законом України “Про освіту” та ст. 26 Закону України « Про фахову передвищу освіту», «Методичними рекомендаціями для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності» (Лист МОН № 1/9-650 від 23.10.18 року), іншими нормативними документами. Зокрема, основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у «Положенні про академічну доброчесність у Міжнародному гуманітарному університеті», «Кодексі академічної доброчесності Міжнародного гуманітарного університету» та «Інструкції щодо процедури технічної перевірки на наявність текстових запозичень (академічного плагіату)», затвердженій наказом МГУ від 03.05.2024 р., № 708а.

Відповідно до ст.42 Закону України “Про освіту” академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими

освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституційне право України : Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2023. 536 с. URL : https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/51772/1/%D0%9A%D0%9F%D0%A3_2023_%D0%B4%D1%82.pdf
2. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, О.М. Лисенко, А.А. Мелешевич. К.: ВАІТЕ, 2021. 528 с. URL : https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_1.pdf
3. Конституційне право : навч. посібник / Д. Терлецький, М. Афанасьєва, Ю. Батан [та ін.] ; за заг. ред. Д. Терлецького ; НУ «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 584 с.
4. Конституційне право України : навчально-методичний посібник / В.Л. Качурінер, А.О. Згама. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 258 с.
5. Конституційне право : навчальний посібник / За редакцією В.О. Кучера. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 452 с. URL : https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/8388/1/%D0%9A%D0%9F_%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82.pdf

Допоміжна

1. Арабаджи Н.Б., Згама А.О. Концептуальні засади генези сучасного парламентаризму: інтеграція європейських цінностей у національний конституціоналізм. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2025. Вип. 9. Ч. 1. С. 9-14. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.1.1>
2. Афанасьєва М. В. Перспективи електронного голосування в Україні: політична та громадська дискусія. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2022. № 57. С. 18-24. URL: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2022.57.4>
3. Байрачна Л. К., Могильна А. А. Конституційно-правова відповідальність фізичних осіб в Україні. *Juris Europensis Scientia*. 2022. Вип. 5. С. 9–14.
4. Батан Ю. Порівняльне виборче право : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2022. 131 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/23627>
5. Берч В.В. Демократія як динамічний політико-правовий феномен: основоположні засади. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. Випуск 79. Ч. 1. 2023. С. 119-123
6. Бесчастний В., Терлецький Д., Запорожець В. Конституційна скарга: у пошуках балансу між публічним та приватним інтересом. *Вісник Конституційного Суду України*. 2021. № 5. С. 22–34.
7. Бисага Ю.М., Белов Д.М., Нечипорук К.О. Закордонні українці та біженці: співвідношення конституційно-правового статусу. *Аналітично-порівняльне правознавство*. № 2. 2023. С. 380-387.

8. Бисага Ю.М., Белов Д.М., Харута В.Ф. Реалізація принципу народовладдя: доктринальні засади. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. Випуск 76(2). Ч.1. 2023. С. 79-86.
9. Бисага Ю.М., Белов Д.М., Калинюк С.С. Конституційне право людини і громадянина на правову допомогу та його реалізація біженцями за допомогою інституту адвокатури. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. Випуск 76(2). Ч.2. 2023. С. 33-39.
10. Бисага Ю.М., Белов Д.М., Натуркач Р.П. Правотворчість судової влади при здійсненні правосуддя, як джерело виборчого права. *Аналітично-порівняльне правознавство*. № 2. 2023. С. 11-16.
11. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Конституційне право. Т. 4. 2024. 1072 с.
12. Венгер В. М. Пряма дія конституції та конституційних норм: теоретичний аспект. Застосування судами Конституції України: доктрина і практика. Київ: ВАІТЕ, 2022. С. 20–38. Гончар О.О. Належна кваліфікація як визначальна вимога до кандидата на посаду судді Конституційного Суду України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2025. Вип. 9. Ч. 1. С.238-247.
13. Застосування судами Конституції України: доктрина і практика / упор.: А. А. Єзеров, Д. С. Терлецький. Київ: ВАІТЕ, 2022. 604 с.
14. Згама А.О. Щодо цифрової трансформації правосуддя та перспектив для сфери господарювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 320-325. <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/12/54.pdf>
15. Качурінер В.Л., Згама А.О. Право на свободу мирних зібрань та об'єднань в законодавстві зарубіжних країн. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 9. С. 42-44. URL : http://www.lsej.org.ua/9_2024/10.pdf
16. Качурінер В.Л. Згама А.О. Конституційна скарга як форма звернення до органу конституційної юрисдикції: національний та зарубіжний досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 7. С. 340-343.
17. Конституція України. Науково-практичний коментар / [Ю.Г. Барабаш, А.П.Гетьман, С.Г. Серьогіна та ін.; Нац. акад. прав. наук України] ; за заг. ред. Р.О. Стефанчука та О.В. Петришина. Київ: ВАІТЕ, 2024. 760 с.
18. Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.] ; за заг. ред. Т. М. Слінько ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. й допов. Харків : Право, 2024. 672 с.
19. Конституційний Суд України : рішення, висновки : в ... кн. - ... 2023. Кн. 20. Житомир : 505, 2024. 356 с.
20. Кулі-Іванченко К. К. Міжнародні соціальні стандарти прав людини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. Вип. 1. С. 55-58.
21. Крусян А. Р. Сучасний український конституціоналізм в умовах воєнного стану. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*, 2023. № 3(21), С. 12-22.
22. Матат А. Конституційні принципи: правнича теорія і практика : монографія. Київ : ВАІТЕ, 2022. 180 с.
23. Муртіщева А. О. Конституційно-правова відповідальність уряду в державах Європейського Союзу: теорія та практика : монографія / А. О. Муртіщева ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого ; відп. за вип. Н. М. Ярошенко. Харків : Юрайт, 2022. 327 с.
24. Пирога І.С. Інститут уповноваженого Верховної ради України з прав людини в системі гарантій конституційних прав і свобод. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Серія: Право*. 2023. № 1(64). С. 19-26.
25. Пирога І.С. Роль місцевого самоврядування у відбудові в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. № 77(1). С. 117–124.
26. Права людини в особливих правових режимах: досвід України : монографія / Д. С. Терлецький, О. В. Марусяк, Ю. Д. Батан, М. В. Афанасьева та ін. ; за заг. ред. д.ю.н., проф. М. В. Афанасьевої. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 356 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.16137>
27. Савчин М.В. Порівняльне конституційне право: підручник. 3-тє вид., допов. Київ:Юрінком Інтер, 2025. 596 с.

28. Терлецький Д.С. Обмеження конституційних прав: теоретико-методологічні засади. *Український часопис конституційного права*. 2021. Т. 3. С. 5-22.
29. Терлецький Д. С., Батан Ю. Д. Права людини в порівняльному вимірі : метод. рекомендації. Одеса : Фенікс, 2022. 44 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/23034>.
30. Manko, D., Zghama, A., Atamanova, N., Arabadzhy, N., & Ustinov, D. (2023). Legal regulation of the digital environment: digitization of the state-legal and law enforcement sphere. *Amazonia Investiga*, 12(70), 125-133. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.70.10.11>

Нормативні акти:

1. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 р. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 7. № 8. № 9. ст.48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Відомості Верховної Ради УРСР. 1990. №31. Ст. 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text> 32
3. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2002. №10. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
4. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин від 5 листопада 1992 р. Офіційний вісник України. 2006. № 50. Ст. 3381. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/802-15#Text>
5. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Ст. 3103. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, прийнята 1950 року в Римі, ратифікована Верховною Радою України від 17 липня 1997 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
7. Конституційний договір між Президентом України і Верховною Радою України від 8 червня 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1к/95-вр#Text>
8. Конституція Автономної Республіки Крим, затверджена Законом України від 23.12.1998 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. №5-6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text>
9. Конституція України від 28 червня 1996 р. з наст змінами. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
10. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 р. Відомості Верховної ради України. 2012. №16. ст.146. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
11. Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою: Закон України від 17.04.2014 № 1223-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 26. ст.896. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1223-18>
12. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 7-8. Ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
13. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 . Відомості Верховної Ради України. 2018. № 24. ст.212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>
14. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 08.04.2014 № 1188-VII . Відомості Верховної Ради України. 2014, № 23, ст.870. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18>
15. Про всеукраїнський референдум : Закон України від 26 січня 2021 року // Офіційний вісник України. 2021. № 31. Ст. 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>

16. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. Ст. 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
17. Про Державний Гімн України: Закон України від 6 березня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 24. Ст. 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/602-15#Text>
18. Про Державний прапор України: Постанова Верховної Ради України від 28 січня 1992 р. № 2067. Відомості Верховної Ради України. 1992. М 19. Ст. 257. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2067-12>
19. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 року. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 1. ст.1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
20. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України від 15 квітня 2014 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 26. ст.892. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>
21. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12 лютого 2015 року. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 18, № 19-20. ст.132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19>
22. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вересня 2005 року. №2866-1У. Урядовий кур'єр. 2005. 19 жовтня. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
23. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 року. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 21. ст.81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>
24. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст.2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
25. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05 лютого 2015 року. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 13. ст.90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
26. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 41. Ст. 197. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14_30.
27. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794- VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. ст.222. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
28. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 19. Ст 134. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/en/116/95-%E2%F0>
29. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 35. ст.376. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
30. Про корінні народи України: Закон України від 01.07.2021 № 1616-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1616-20#Text>
31. Про лобіювання: Закон України від 23.02.2024р. № 3606-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3606-20>
32. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. Відомості Верховної Ради України. 1997. №24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
33. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 20-21. Ст. 190. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
34. Про національні меншини (спільноти) України: Закон України від 13 грудня 2022 р. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 46. Ст. 114. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#Text>
35. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 48. Ст. 254. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text>
36. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. Відомості Верховної Ради України. 2018. №31. Ст.241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
 37. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях: Закон України від 18.001.2018 року. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2018. № 10. ст.54. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text>
 38. Про особливу процедуру усунення Президента України з посади (імпичмент) : Закон України від 10 вересня 2019 р. Відомості Верховної Ради України. 2019. №40. Ст.212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20#Text>
 39. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року. Відомості Верховної Ради України. 2001. №23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
 40. Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України : Закон України від 28 липня 2023 р. № 3285-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 88. ст.330. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3285-20#Text>
 41. Про правовий статус закордонних українців: Закон України від 4 березня 2004р. Відомості Верховної Ради України. 2004. №25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>
 42. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України» від 22.09.2011. Відомості Верховної Ради України. 2012. №19-20. ст.179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
 43. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: Закон України від 12.07.2018 року. Відомості Верховної Ради України. 2018. №38. Ст.280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19>
 44. Про приєднання України до Конвенції про скорочення безгромадянства: Закон України від 11.01.2013 № 22-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 10. Ст. 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-18#Text>
 45. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. № 1427. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1427-12>
 46. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998р. №183/98-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. №35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>
 47. Про Рахункову палату: Закон України від 2 липня 2015 р. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 36. Ст. 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>
 48. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 р. Відомості Верховної Ради України. 2010. №14- 15, №16-17. ст.133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
 49. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 р. Відомості Верховної Ради України. 2014. №34. Ст.1167. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
 50. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 40.Ст. 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15#Text>
 51. Про статус народного депутата України: Закон України від 3 листопада 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1993. №3. Ст. 17. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>
 52. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. ст.545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
 53. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. Відомості Верховної Ради України. 1998.

№ 20. Ст. 99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>

54. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. Відомості Верховної Ради України. 2011. №38. Ст.385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>

Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (Верховна Рада України)
2. <http://www.president.gov.ua/> (Президент України)
3. <http://www.kmu.gov.ua> (Урядовий портал [Кабінет Міністрів України])
4. <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> (Конституційний Суд України)
5. <http://www.ombudsman.gov.ua/> (Уповноважений з прав людини)
6. <http://www.amc.gov.ua> (Антимонопольний комітет)
7. <http://www.minjust.gov.ua> (Міністерство юстиції України)
8. <http://sips.gov.ua> (Державна служба інтелектуальної власності України)
9. <http://www.spfu.gov.ua> (Фонд державного майна України)
10. <https://supreme.court.gov.ua/> (Верховний суд)
11. <http://www.ccu.gov.ua> (Конституційний суд України)
12. <http://reyestr.court.gov.ua> (Єдиний державний реєстр судових рішень)